

Evalueringsrapport

1. Studieprogram:

Masterstudium i fremmedspråk i skolen

Med målspråk engelsk, tysk og fransk.

(fra høsten 2019 vil også programmet integrere spansk som målspråk)

2. Deltagere:

Leder av panelet: Elisabeth W. Nivre, viserektor, professor i tysk ved Stockholms universitet.

Arbeidslivsrepresentant: Siw Aina Holck, lærer ved Ringsaker vgs, og delstilling ved Høgskolen Innlandet

Studentrepresentant: Unni Anita Skauen

Representant fagmiljø HiØ: Wladimir Chavez, førsteamanuensis spansk litteratur

Representant fagmiljø HiØ: Annette Maria Myhre Jørgensen, professor i spansk

Representant studieenheten, HiØ: Ingunn Melleby

Representant SSAH, HiØ: Karin Anker Rasch

Granskningsgruppen har truffats vid två tillfällen, en gång vid kursupptakten i Göteborg 18–19 januari och en gång i Halden 22 mars. Vi det första tillfället samtalade vi med de akademiskt ansvariga för kursen, dvs. de lärare som är involverade i planering och undervisning. Vi förde även informella samtal med de studerande. Vid det andra tillfället träffade vi administrativt ansvariga och den lokala ledningen i Halden.

3. Tema for evalueringen:

Nedan följer en kort redogörelse för följande punkter:

- Faglig innhold og organisering
- Gjennomføring av undervisningsaktiviteter og veiledning
- Vurderingsordning og -former
- Fagmiljø (antall og kompetanse)
- Arbeidslivsanknytning og -relevans

Faglig innhold og organisering: På Linnéuniversitetets hemsida för programmet sammanfattas dess innehåll och organisation kort och informativt. Denna text citeras därför nedan. Samma information ges för alla ingående språk, då programstrukturen är identisk för alla inriktningar: (<https://lnu.se/program/nordiskt-masterprogram-for-spraklarare/inriktning-tyska-heltid-distans-tyska-ht/>)

Detta tvååriga masterprogram ges i samarbete med Göteborgs universitet och Høgskolan i Østfold, Norge, och innehåller ett antal kurser inom områden som IT i undervisningen, kommunikativ kompetens, interkulturellt lärande och litteraturdydidaktik. Varje kurs ges på inriktningsspråket engelska, franska, spanska respektive tyska. Utbildningen är helt nätbaserad, med möjlighet till fysiska träffar. Det ger stor flexibilitet för dig som student, och du väljer själv när och var du bedriver dina studier. Deltidsmöjligheten ger också flexibilitet i studietakt.

- IT som redskap för lärande
- grammatikens roll i språkundervisningen
- litteratur och språkundervisning
- reflektion kring egen erfarenhet av undervisning (kontinuerligt i alla kurser)
- språkdidaktisk fördjupning: kommunikativ kompetens, interkulturellt lärande, språk som föränderlig kunskap och bedömning av elevspråk
- examensarbete (masteruppsats) på 30 hp

De olika momenten är uppdelade på kurser enligt följande.

- [Interkulturell läring](#) (HiØ 10 studiepoeng)
- [Linnéuniversitetet: Kommunikation](#) (HiØ 10 studiepoeng)
- [Linnéuniversitetet: Litteratur i undervisningen I](#) (HiØ 10 studiepoeng)
- [Litteratur i undervisningen II](#) (10 studiepoeng)
- [Göteborgs universitet: Formfokus i undervisningen](#) (HiØ 10 studiepoeng)
- [Göteborgs universitet: Metode og prosjekt](#) (HiØ 20 studiepoeng)
- [Elevspråkanalyse](#) (HiØ 10 studiepoeng)
- [Språklig variasjon](#) (HiØ 10 studiepoeng)
- [Masteravhandling](#) (HiØ 30 studiepoeng)

Examen utfärdas av Høgskolen i Østfold och Linnéuniversitetet, som är de lärosäten som ansvarar för programmet i respektive land. Kurs- och ämnesansvar för de i programmet ingående delkurserna har det lärosäte som erbjuder kursen utifrån en överenskommelse som revideras vart fjärde år.

Gjennomføring av undervisningsaktiviteter og veiledning: Varje termin inleds med ett tvådagars fysiskt möte, i augusti i Halden och i januari i Göteborg. Vid dessa introduceras studenterna till programmet, kurserna och de olika arbetsformer som kommer att användas. Vissa moment är gemensamma för hela gruppen, dvs. alla språk, andra moment genomförs med studenterna uppdelade efter studenternas språkval. Mötena är också tänkta att skapa ett socialt sammanhang för studenter som annars endast möts virtuellt. Ett antal föreläsningar och seminarier hålls under mötesdagarna. De studenter som skriver sina masterarbeten bjuds dessutom in till ett möte i Halden i mars, då de ges möjlighet att lägga fram och ventilera sina projekt. Allt som presenteras vid de fysiska mötena läggs ut på nätet, då de fysiska mötena inte är obligatoriska. Utbildningen är för övrigt helt nätbaserad (synkrona och asynkrona möten och uppgifter) och bygger på att de studerande arbetar mycket självständigt. Då tre lärosäten är inblandade, behöver de studerande tillgång till varje lärosätes lärplattform. Där läggs allt undervisningsmaterial ut, där äger föreläsningar, seminarier och övningar rum. Också grupparbeten görs via lärplattformarna. Alla undervisande lärare erbjuder handledning och vägledning via lärplattformarna men också via e-post och telefon. Även teknisk-administrativ personal finns tillgänglig för att bistå de studerande med vägledning av såväl teknisk som studieadministrativ art.

Vurderingsordning og –former: Examinationsform för de enskilda delkurserna väljs utifrån kursens innehåll och form. Man försöker att erbjuda en stor variation av examinationsformer i såväl muntlig som skriftlig form, både löpande och vid kursens slut. På så sätt söker man ge studerande med olika bakgrund goda förutsättningar att genomgå examinationen och att dessutom ge dem inblick i de många examinationsformer som finns, så att de kan koppla den egna examinationen till det praktiska arbetet som lärare. Detsamma gäller färdigheter i att använda olika digitala verktyg. Dessa väljs så att de studerande ska stifta bekantskap med dem i kurserna och kunna visa att de behärskar dem vid examinationen, för att de därefter ska kunna använda dem i sin egen undervisning. Det avslutande masterarbetet ger dessutom de studerande en viktig inblick i det vetenskapliga arbetet, i forskningsmetoder och forskningsetiska spørsmål.

Fagmiljø: Ur förteckningen över ingående lärare från respektive lärosäte framgår att det sammantaget finns god kompetens i lärarlaget och att HiØ har flest deltagande lärare, GU minst. Detta är fullt rimligt med tanke på att HiØ har det tyngsta ansvaret och att GU inte erbjuder examen i programmet utan endast deltar med enstaka kurser. Samtidigt måste det betonas att kurser som bygger på en enda lärare blir mycket sårbara. Vid LNU är det ämnet tyska som enbart företräds av en lärare. Det ska dock påpekas att alla lärare är väl integrerade i miljöerna vid sina hemuniversitet och där ingår i en större undervisnings- och forskningsgemenskap som har bred kompetens inom programmets olika delmoment, både vad gäller teoretisk ämneskompetens, pedagogisk-didaktisk kompetens och it-kompetens. De lärare som undervisar på programmet har dessutom regelbunden kontakt med kollegerna vid de andra lärosätena.

Arbetslivsanknytning og –relevans: Syftet med detta masterprogram är att ge främst yrkesverksamma lärare, men också studerande med läraryrket som mål, ytterligare kunskaper om och färdigheter i målspråket samt didaktiska verktyg att använda i klassrummet. Kurserna är sålunda konstruerade så att de studerande själva ska kunna använda de undervisningsmetoder och tekniska verktyg som de introduceras till och lär sig behärska i den egna undervisningen. Detta innebär att hela programmet är uppbyggt så att de

studerande vid sin examen ska ha en god allmän didaktisk kompetens och samtidigt ha fördjupat sig i det främmande språket.

Fokusområdena spesifiseres her.

En mer ingående diskussion om *arbetslivsanknytning* och *–relevans* följer nedan i den värderande delen, då fokus på denna punkt har efterfrågats. En viktig fråga i utvärderingen gäller hur de ursprungligen formulerade målen för utbildningen har uppfyllts och vilka eventuella förändringar som har skett över tid.

4. Vurdering av prosess og grunnlagsmateriale:

Avdelingen har ansvar for å legge til rette for at panelet møtes og får tilgang til nødvendig informasjon og dokumentasjon, slik som:

- Studieplan med emnebeskrivelser
Foreligger
- Undervisningsplaner
Kan hentes ut fra Canvas, GuL og Moodle ved behov
- Litteraturlister: *Finnes i emnebeskrivelsene i studieplanen*
- Studentevalueringer: *Studentevaluering foreligger*
- Kandidatundersøkelser eller annen dokumentert kontakt med arbeids- og samfunnsliv:
Kandidatundersøkelse foreligger
- Oversikt over vitenskapelig ansatte tilknyttet programmet med relevant kompetanse: *Oversikt nedenfor*

Prosesen og grunnlagsmaterialet vurderes kort her.

- Publiserte studieplaner med pensumlister

Varje lärosäte har sin egen ingång (portal) till programmet. Det innebär att man kan söka information om programmet från alla tre lärosätena. Fullständig program- och kursinformationen föreligger således både på [norska](#) och svenska. [GU](#) länkar dock efter en kort inledande text direkt vidare till [LNU](#) (ex. engelska) som är examensgivande svenskt universitet. Även om programmet har samma innehåll vid alla lärosäten är program-/studie-/utbildningsplaner och kursplaner anpassade till varje lärosätes regelverk och layout och har därmed lite olika format. Det kräver förmodligen en hel del förklaringar från lärare och administrativ personal och en del arbete av studenterna för att de ska känna att de har en god överblick över kurskrav och -innehåll. Det kursmaterial som finns öppet tillgängligt på nätet och det material som utvärderingsgruppen har haft tillgång till visar dock att man bemödar sig om stor tydlighet och utförlighet, liksom om samordning av de olika språken. Det sistnämnda är inte minst viktigt, då programmet består av flertalet delkurser som är gemensamma för alla språk. Att man ändå försöker bygga in så mycket litteratur som möjligt på målspråket är mycket positivt. När man går igenom det material som har lagts ut i de olika språken ser man en tydlig struktur. Man går från en övergripande programbeskrivning till planer för de olika språken som i sin tur bryts upp i kursplaner. Till varje kurs skapar de undervisande lärarna sedan dokument som detaljerat beskriver både kursens innehåll och form med tydliga tidsangivelser. Den största utmaningen är att finna litteratur för varje delkurs i de olika målspråken. I nuläget varierar det t.ex. mellan språk hur ny och uppdaterad den ingående kurslitteraturen är.

- Gjennomført kandidatundersøkelse: Kursvärderingar genomförs vid alla kurser. Den här föreliggande utvärderingen har haft tillgång till två olika undersökningar, en kursvärdering och en enkät, båda genomförda hösten 2018.

100 studenter har ombetts svara på enkäten, men färre än hälften har svarat. Många studerande är själva erfarna lärare från skolans olika årskurser. En stor majoritet av de svarande anser att programmet har varit relevant för deras yrkesutövning och i hög grad ökat både deras språkliga, ämnesmässiga och didaktiska kompetens. Enkäten visar att det är mycket stor spridning bland studenterna vad gäller kunskap, intressen och behov men också att programmets flexibilitet och bredd möjliggör individualiserade lösningar. Det många framhäver som positivt med programmet är: att lära sig arbeta med digitala medier och plattformar;

att få redskap och forståelse for interkulturell kommunikation; att få ta del av andra læreres erfaringer og kompetens; att få delta i ett norsk-svenskt samarbeide; att få inblik i vitenskaplig arbeid og læse vitenskapelig litteratur; att både få fortbilde sig i det teoretiske emnet og få emnesdidaktisk fortbildning. Enkäten visar också tydlighet att de studerende er positive til at masterarbeidet er yrkesinriktet liksom att i stort sett all arbeid syfter til at øke den praktisk-pedagogiske kompetensen. Man uppskattar de varierende undervisnings- og examinationsformene som de studerende kan arbeide videre med og sjølve anvende i sin undervisning. Som problem opplevdes framfor alt at ulike lærosäten har ulike system og lærplattformar og att det tar mykje tid att lære sig hur de ulike lærosätena arbeider og vilka krav som stilles på studenterna; vissa finner det problematisk att få kontakt med vissa lærere; några skulle vilja ha mer emnesstudier, fler forelesninger og mer kontakttid. De studerende er i stort sett gjennomgående nøye med kursinnhølet.

Kursvurdering og enkät oppviser mange likheter. Det positive overveier i de studentenes uttalelser i ogsä kursvurderingen. Kritiken gjelder framfor alt sädant som opplevs som oklart. Det framgar tydlighet av studenternas svar att nettbaserad undervisning kräver mykje av både lærere og studenter. När de personlige mötene er få og all kommunikasjon digitalt blir väl avgränsade oppgifter og strukturerte mötestillfällen ännu viktigere än vid tradisjonell undervisning. Studenterna – som inte känner varandra særskilt väl – har svårt att klare digitale mötene på egen hand. Flere önsker mer lærarnärvaro – ogsä på nettet. Sannolikt oppfattas kravene og omfattingen på innlesning og oppgifter derigjennom som større. Det finns risk for att man känner sig utlännet när man arbeider på egen hand, og behovet av att få snabb respons från lærarna på kursen ökar. Mer styrning og mindre frihet i HUR man arbeider kan kanskje göra att man ända tilläter stor fleksibilitet i VAD man arbeider med.

- Undervisningsplaner hentet fra Canvas:

Dessa har endast granskats i urval. Det som blir tydlighet er att det finns en klar strävan att samordne og holde ihop de ulike språklige inriktningarna og skape likverdighet utan att eftersträve total enhetlighet. En utfordring er att finne likverdig litteratur i de ulike språkene og att oppdatere litteraturlistene regelbundet i alle programmets språk. De planer som gjøres til enskildte kurser og kursmoment følger inte lika tydlighet en mall. Sannolikt har de medverkande lærarna här frihet att skape planer som passer just deres undervisning og så måste det ogsä få väre, men både for studerende og lærere skulle det forenkles om det fanns en mall for undervisningsplaner, där all informasjon fylls i enligt en tydlighet struktur, t.ex.: Kursens benämning, lærernes navn og kontaktadresser, kursinnhøll, schema, etc.

- Vitenskapelige ansatte ved programmet:

Høgskolen i Østfold:

Engelsk:

Eva L. Björk, førsteamanuensis

Britt W. Svenhard, dosent

Jane Ekstam, professor

Nazareth A. Kifle, førsteamanuensis

Daniel Lees Fryer, høgskolelektor

Karen P. Knutsen, professor

Lene Nordrum, Lunds universitet, universitetslektor (=førsteamanuensis)

Tysk:

Jutta Eschenbach, førsteamanuensis

Peter Langemeyer, professor

Kåre Solfeld, professor

Frode Lundemo, førstelektor

Elin N. Vestli, professor

Fransk:

Franck Orban, førsteamanuensis

Guri Barstad, professor

Estelle Fohr-Prigent, høgskolelektor

André Avias, dosent

Göteborgs Universitet:

Engelsk: Monika Mondor, doktor, universitetslektor

Tysk: Christine Fredriksson, doktor, universitetslektor

Fransk: Christina Lindqvist, dosent, universitetslektor

Linnéuniversitetet:

Engelsk: Ibolya Maricic, senior lecturer, PhD engelsk, Chris Allen, senior lecturer, PhD engelsk, Michael

Frangos, senior lecturer og Anne Holm, senior lecturer, PhD engelsk

Tysk: Angela Marx Åberg, senior lecturer, PhD i tysk

Fransk: Chantal Albepart-Ottesen, senior lecturer, Kirsten Husung, senior lecturer, PhD i fransk

5. Helhetlig vurdering av program- og undervisningskvalitet:

Kort bakgrunn, koppling bakåt i tiden

Masterprogrammet *Fremmedspråk i skolen* (i Sverige: *Nordiskt masterprogram för språklärare*) är ett binationellt masterprogram som utvecklats i ett Nordplusprosjekt och som startade med ett första intag av studenter år 2009. Det bygger på ett samarbeide mellom Høgskolen i Østfold (HiØ), Göteborgs universitet (GU) och Linnéuniversitetet (LNU). Ursprungligen erbjöds inriktninger mot engelska och tyska. Sedan tillkom franska och från och med høsten 2019 erbyrder man även en inriktning mot spanska. Programmet riktas främst mot yrkesverksamma lärare men även mot språkstudenter som vill bygga på sin utbildning med en masterexamen. Det har från starten haft en stark arbeidslivsanknytning og kopplingen till arbeidslivet har förstärkts över tid. Majoriteten av de studerande kommer från Norge, då programmet passer mycket väl in i det norske meriteringssystemet for lærere (styrkt i samtale med Rolf Steinar Nybøle 190308). Det svenska skolsystemet premierar idag inte en masterexamen med didaktisk inriktning på samma sätt som man gör i Norge. Det lägre antalet deltagande studenter från Sverige kan sannolikt förklaras av detta, men målet har från allra första början varit att erbyrde de studerande kontaktytor som främjar kunskap om och forståelse for ulike utbildningssystem og erbyrde nye perspektiv på både utbildningens innehåll og form. Trots den ojämnare fördelningen av studenter har samarbeidet fungerat väl og de deltagande studenterna är överlag mycket nöjda med programmet. Nedan följer en värderande diskussion om de ulike delar av verksamheten som granskningsgruppen funnit viktiga att uppmärksamma. I de fall granskningsgruppen har förslag på förbättringar, förs också dessa fram. Det ska dock redan här framhävas att alla som arbetar med programmet verkar göra sitt yttersta for att få det att fungera bra.

Programstruktur og administration

Masterprogrammets struktur kräver en omfattande administration. Vid HiØ finns det ett antal administrativt anställda personer som är involverade i programmet. Vid de svenska lärosätena är det ofta de medverkande lärarna som också har ett stort administrativt ansvar. Det gör programmet mycket sårbart. For administratörerna vid HiØ opplevs det som klart problematisk med hög personalomsättning vad gäller oppdrag og ansvar vid de svenska lärosätena. Det skulle underlätta om man skapade en administrativ "lathund" som beskriver vilket arbeid som ska göras vid vilken tidpunkt og hur kontakter mellom lärosätena ska ske for att det ska bli lättare for nye medarbeidere att komma in i arbeidet.

Det läggs idag mycket arbeid på antagning og registrering av studenter mellom länderna. Det hade varit administrativt enklare om alla studenter antagits till programmet i Halden, men då kan inte GU och LNU finansiera sina åtaganden, då man i Sverige får betalt per registrerad student som tar poäng. Också betygssystemen är ulike, något som skapar ytterligere merarbeide. Man kan därför konstatera att allt inte hänger på økonomiske resurser eller på programmets innehåll utan att det finns en hel del administrativa hinder av annan karakter som behöver hanteras.

Kommunikationen mellom svenske og norske administratører behöver bli mer effektiv, og man skulle vinna på att skapa bättre administrativa møtesytter. Ett program med denna kompleksitet kräver att både de

som administrerar och undervisar har tydliga uppdrag och ges möjlighet till samtal och utveckling. Lärosätena behöver bygga en gemensam administrativ struktur som ger yrkesverksamma studenter största möjliga stöd när de bedriver fortbildning på distans och sällan har möjlighet till personliga möten. Lärosätena skulle i högre grad behöva diskutera samordning och möjliga förenklingar. Detta behöver dock göras på en högre nivå, t. ex. dekannivå, för att få genomslag.

Infrastruktur

Programupplägget innebär att både lärare och administrativ personal behöver ha god kännedom om lärplattformar och programvara. Då hela programmet bygger på nätbaserad distansundervisning ställs höga krav på funktionalitet (programvara) och kompetens (lärare och administratörer). Alla som är involverade i programmet pekade vid intervjuerna ut de administrativa utmaningarna med arbete i olika system som särskilt problematiska. Mycket manuellt och individuellt arbete krävs. En bättre infrastruktur är därför mycket viktig för att minska den tid som nu går åt till kommunikation med studenterna om hur de ska navigera på nätet. Visserligen har man kommit långt i frågor som gäller IT i allmänhet och lärplattformarna i synnerhet, men det krävs ytterligare arbete för att nå högre funktionalitet. En fördel är att man nu går från tre till två lärplattformar, då GU liksom HiØ kommer att arbeta med Canvas. Det fysiska träffarna 3 gånger/år är centrala för att verksamheten ska fungera, men mer resurser behövs för administration (varje lärosäte tar hand om sina delmoment).

Vid intervjun med den lokala ledningen i Halden (dekan Rita Duesund och tf. studieleder Berit Grønn) framgick det att man försöker att bygga en bättre struktur vid högskolan för att kunna stödja lärare som har nätbaserad undervisning. Det blir dock tydligt att de administrativa resurserna bättre behöver kopplas till kärnverksamheten, dvs. kurserna, studenterna och deras behov.

Att som student finna information om programmets olika delkurser är inte helt enkelt. Dels finns ingångarna till programmet på portalsidor vid respektive lärosäte, dels finns programmets egna hemsidor på: www.spraak.net. GU länkar dock på sin hemsida med kortfattad information vidare till LNU som är examensgivande lärosäte i Sverige. LNU har således mer heltäckande information, tillhandahåller utbildningsplan och annan information till de studerande. HiØ har som koordinerande lärosäte motsvarande information, anpassad efter det norska studiesystemet. Det är tydligt att det är dessa webbsidor som ligger till grund för övriga lärosätens. Att därför foga in länkar till partneruniversitetens sidor redan på ingångssidan skulle kunna göra det lättare för de studerande att se hur de tre lärosätena samverkar i programmet. Det är dock via ingången till spraa.net som den sammanhållna programinformationen nås. Där framträder programmet i sin fulla komplexitet och därifrån nås också de tre lärplattformar som man hittills har använt. Att GU nu övergår till att liksom HiØ använda sig av Canvas kommer att vara en stor fördel för de studerande som då har ett system mindre att lära sig.

Ekonomi

En förutsättning för programmet är att alla tre lärosätena vinner ekonomiskt på samarbetet. Det hade varit nästan omöjligt att driva detta program som ensamt lärosäte om man ser till de ekonomiska och kompetensmässiga resurser som behövs. Det är därför centralt för verksamheten att resurser avsätts för planering och drift av programmet vid alla medverkande lärosäten. Det är dyrt att bedriva nätkurser och det måste få kosta. Det är oroväckande att programmet idag i hög utsträckning bygger på att såväl administratörer som lärare ställer upp långt utöver den tid som tilldelas dem. Det är därför glädjande att den lokala ledningen i Halden ser så positivt på programmet och att mer resurser kommer att avsättas, bl.a. för att t.ex. ytterligare stärka administrationen. Både dekan och "studieleder" är medvetna om att nätstudier behöver extra resurser och att det tar längre tid för de studerande att bli klara med studierna. Sådana satsningar behövs dock också vid de svenska lärosätena.

Kurser och undervisning

All undervisning inom programmet har idag läraryrket i fokus och det har under de tio år som programmet funnits skett en gradvis men tydlig utveckling mot fler didaktiska moment. Allt programmet erbjuder ska kunna omsättas av de studerande i praktik, i klassrummet. En fördel är därför att flera av de undervisande lärarna på kursen själva har lärarutbildning. En del har undervisat i skolan, andra undervisar regelbundet på lärarutbildningen eller forskar på ämnesdidaktiska frågor. Det som vuxit fram i allt högre grad under de år som programmet funnits är flerspråkiga och mångkulturella skolmiljöer, något som kräver förändrade

undervisningsmetoder. Alla lärare verkar dock mycket nöjda med programmet och den utveckling det har genomgått. De ser det som fortbildning för sig själva, då de möter yrkesverksamma lärare från ungdomsskolan och hela tiden behöver läsa in sig på nya områden för att kunna erbjuda såväl bredd som djup i undervisningen. Det finns en stor vilja till utveckling hos alla som granskningsgruppen har talat med. Lärarna samarbetar med varandra inom resp. språk, men de flesta har främst inblick i de egna kursmomenten, även om de betonar betydelsen av att ha god kännedom om övergripande förändringar inom skolan: läroplaner, regelverk, lärarutbildning. Granskningsgruppen ser positivt på att de enskilda lärarna har gott inflytande över kursinnehållet, att de ges möjlighet att förändra utifrån de studerandes önskemål; t.ex. har man ökat andelen didaktisk litteratur på målspråket.

Det som framhävs som centralt för programmet – flexibilitet, bredd och öppenhet – gör att tydlighet kan gå förlorad. Många lärare upplever att de behöver vara tillgängliga sju dagar i veckan. Det är mycket krävande att ha nätbaserad undervisning. Tillgänglighet förväntas av de studerande, liksom många och långa förklaringar. Någon form av "backup" – en tydlig plan med rutiner och riktlinjer – bör finnas för lärarna för att man ska kunna bibehålla kvaliteten i kurserna också om en person faller bort.

Olikheter mellan länderna leder ibland till frustration, t.ex. är det olika i Sverige och Norge hur snabbt man måste rätta inlämnade uppgifter. Vidare förväntar sig norska studenter en skrivprocess med flera inlämningsmöjligheter under skrivandet. De upplever att de i Sverige måste lämna in en uppgift helt färdig utan möjlighet till förbättring. Sådana olikheter bygger på tillgång till och avsaknad av resurser men också på olikheter i hur man undervisar och examinerar. Kanske är det viktigare att föra en metadiskussion om sådana frågor med studenterna än att kräva samordning på flera plan. Det kan bli ytterligare ett led i den i programmet så viktiga arbetslivsanknytningen och interkulturella kommunikationen. Då kan man också reflektera över varför de norska studenterna ofta upplevs hålla en högre språklig och akademisk nivå. Kanske kan det till viss del förklaras med att de norska studenterna har tydliga incitament för att fullfölja programmet. Kanske är det helt enkelt ett annat urval av studenter som söker sig till programmet i Norge än i Sverige. Metadiskussioner av detta slag kan med fördel föras inom ramen för programmet och knyta an till läraryrkets villkor i olika länder.

För att kunna ge de studerande ytterligare mötesplatser och öka samarbetet försöker en del lärare få studenterna att i högre grad ha egna träffar i grupp på nätet, *webbinarier*. Granskningsgruppen finner det dock mycket viktigt att det finns resurser så att lärarna får möjlighet att förbättra och utveckla de i programmet ingående kurserna. Det behövs fler fora för samverkan och erfarenhetsutbyte så att programmet kan utvecklas med bibehållen gemensam kärna. Kanske skulle man kunna ha workshops med högskoledidaktiskt fokus för medverkande lärare så att de ges möjlighet till fortbildning inom lärargruppen. I diskussion med lärarna blir det också tydligt att det skulle behövas ännu mer samarbete kring riktlinjer för bedömning och examination för att större enhetlighet mellan kurser ska kunna uppnås. Sedan måste man sannolikt acceptera att genomströmningen och prestationsgraden är lägre än vid heltidsstudier med regelbunden undervisning av traditionell typ. Deltids- och nätstudier lockar en annan studentpopulation.

En viktig fråga för programledningen att förhålla sig till gäller handledning av examensarbeten, då dessa ska kunna anpassas efter de studerandes yrkesbehov. Det är positivt för de studerande men är det inte att kräva för mycket av de undervisande lärarna på kurserna att de ska kunna erbjuda den bredd i handledning som nu görs? Arbetsbelastningen blir mycket tung. Här behövs tydliga rutiner och man bör överväga tydligare ramar. Programledningen säger sig vara väl medveten om problematiken och finner att man över tid kontinuerligt har verkat för bättre regler och rutiner. Det är dock viktigt att dessa skrivs ner och att undervisande lärare inte hamnar i ett läge där de utifrån de studerandes önskemål om arbetslivsanknytning pressas till att handleda arbeten som ligger alltför långt från deras kompetensområden.

Ytterligare en aspekt behöver beaktas eftersom de studerande ofta gör empiriska undersökningar inom ramen för den egna skolvardagen: etiska frågor. Det regelverk som kortfattat kommit att benämnas "GDPR" ställer ytterligare krav på etiska överväganden och på etikprövning av forskning. Granskningsgruppen förordar att etikfrågor (med särskilt fokus på skolforskning) ges större utrymme i undervisningen. Det skulle med fördel kunna tas in i en metodkurs kopplad till examensarbetet.

Sammanfattande kommentarer

Under de år som programmet har pågått har det vuxit, utvecklats och förbättrats. De kanske tydligaste förändringarna kan man se på ett område som är centralt för hela programupplägget: den digitala utvecklingen. Även om både studerande, lärare och administratörer kämpar med den digitala infrastrukturen har det skett en enorm teknisk utveckling som idag kan göra nätbaserad undervisning såväl kommunikativ som interaktiv. Programmet erbjuder fortsatt få personliga möten mellan lärare och studenter, men dagens nätbaserade undervisning ger helt andra möjligheter till samtal i den virtuella världen än vad som var möjligt för tio år sedan. Det skulle ändå vara fördelaktigt för de studerande om de hade större möjligheter till muntlig kommunikation, inte minst för att stärka språkfärdigheten, även om många av kursdeltagarna är språkligt starka.

Programmets relevans för framtida lärare är genomgående stor och praxisanknytningen har ständigt förbättrats i alla programmets delkurser. Det finns en tydlig progression, något som var viktigt redan när programmet startade. Även om erfarenhet från undervisning inte är ett krav för antagning är i stort sett alla deltagare erfarna lärare eller studerande med läraryrket som mål. Yrkesverksamma lärare får en gedigen fortbildning samtidigt som också lärarna på de olika delkurserna får direkt input som gör att de hela tiden kan förbättra kurserna utifrån de erfarenheter som studenterna har med sig in i undervisningen. Studerande i början av sin lärarkarriär får ta del av rutinerade lärares erfarenhet och kompetens.

Om det för tio år sedan var bekymmersamt att de studerande inte hade direkt tillgång till biblioteksresurser, kan denna fråga idag anses vara mindre betydelsefull. Universitetsbiblioteken erbjuder idag en rad tjänster på nätet och prenumererar på tidskrifter online. Även open-access-publicering av god forskning ökar konstant. Därutöver finns en rad digitala kanaler för undervisning, läromedel etc.

Inför införandet av programmet påtalades att det skulle kunna bli svårt för de studerande som inte hade praktisk-pedagogisk erfarenhet att samla in empiriskt material. Detta är sannolikt fortfarande ett problem, men samtidigt har den didaktiska forskningen utvecklats och dessa studenter kan finna andra ingångar till sitt examensarbete. Det skulle dock vara en stor fördel om studenter utan egen lärarerfarenhet skulle kunna erbjudas praktik inom ramen för programmet. Det är dock svårt att komma med konkreta förslag på hur detta ska kunna ske inom ramen för ett nätbaserat program.

Det betonades vid starten att programmet skulle vara forskningsförberedande så att de studerande efter masterexamen ska kunna söka forskarutbildning. Det finns dock inga planer på att bygga vidare på just detta masterprogram och skapa en forskarutbildning i främmande språk med didaktisk inriktning.

Sårbarheten är ett problem som följt programmet över tid. Programmet är unikt, det är framgångsrikt och ligger helt rätt i tiden. Det finns en rad engagerade, kunniga och erfarna lärare som har visat att det går att bedriva utbildning och fortbildning av lärare över landsgränser. Granskningsgruppen förordar starkt att de medverkande lärosätena satsar nödvändiga resurser för att programmet inte bara ska överleva utan kunna utvecklas. Det som de verksamma inom programmet kan göra, förslagsvis inom ett programråd lett av en utsedd programkoordinator, är att utveckla tydliga beslutsstrukturer och rutiner och att formulera riktlinjer både för administratörer, lärare och studenter så att kunskap om programmet kan föras vidare. Vidare förordar granskningsgruppen att administratörerna ges möjlighet till regelbundna samordningsmöten och att lärarna ges möjlighet till gemensam kompetensutveckling, t.ex. inom området högskoledidaktik, för att man på så sätt både ska kunna öka samhörigheten och hålla ihop program- och kursstrukturen.

Lärosätena bör överväga ett möte på dekanivå där övergripande frågor som gäller programmet skulle kunna dryftas och beslutas. Det är mycket som idag förhandlas mellan de medverkande lärarna och inom programrådet och som skulle vinna på ett tydligare stöd från beslutande instanser.

Sammantaget finner dock granskningsgruppen att detta nordiska masterprogram för språklärare väl fyller sitt syfte och mål och bör ges fortsatta resurser.

6. Kvalitetsområder:

Løft fram 3-5 konkrete områder. *Dessa punkter är inte rangordnade.*

- Programmet erbjuder en unik möjlighet till samarbete, erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan lärosäten i Norge och Sverige.
- Programmet erbjuder de studerande en kvalitativt högklassig utbildning som drar nytta av kompetensen hos lärare vid tre olika lärosäten.
- Programmet erbjuder stor flexibilitet som möjliggör för yrkesverksamma att studera på deltid och distans.
- Utbildningen passar väl in i det norska utbildningssystemet och erbjuder svenska lärare en viktig möjlighet till fortbildning.

7. Förbetringspunkter:

Løft fram 3-5 konkrete områder. *Dessa punkter är inte rangordnade.*

- Sårbarheten: programmet drivs av ett fåtal lärare med stort engagemang och som är svåra att ersätta.
- Beslutsstrukturerna behöver utvecklas för att kunskap om programmet ska kunna föras vidare och utvecklas.
- Samarbete tar tid och kräver resurser. Mer medel för administration – planering, samordning och studentadministration – behöver avsättas för att deltagande lärare och administratörer ska få ersättning för den tid de faktiskt lägger ner.
- Lärplattformar och andra digitala kanaler: Lärosätena behöver arbeta mycket aktivt med att finna lösningar som förenklar, framför allt för studenterna men också för undervisande lärare och studieadministratörer.

Dato/Sted: Uppsala den 6 juni 2019

Elisabeth Wåghäll Nivre

Signatur ekstern programsensor: